

Kwiejce_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Drawsko	DR
Miejscowość	Kwiejce	DR_KWI

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	12.03.2013 r.	Miejsce wykonania	dom informatora
Czas trwania	00:54:45	Forma i wielkość	Plik audio 11, 59 MB
Przeprowadzający	AS	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
021_DR_KWI	M	ok. 60	sołtys wsi Kwiejce	

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	021_DR_KWI: „No i muszę Pani powiedzieć, po powstaniu wielkopolskim, bo to był zabór pruski tutaj. To nie należało do Niemiec. To tutaj był tak samo zabór pruski jak Poznań i Wielkopolska. W roku 1918 było powstanie, dobrze mówię? I kilometr ode mnie była granica. Ale przed powstaniem. To wiadomo po wojnie, to było po polskiej, ale to było tutaj pod zaborem pruskim Kwiejce nazywały się Alzorgie.” <i>Ale to jest przekładalne? Alzorgie znaczy Kwiejce?</i> 021_DR_KWI: „Kwiejce. Alzorgie – Kwiejce”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	Łąki: Hammerwisa (szlak łąk), Mysi Kąt, Dąb, Jeszka, Radęcin (była łańniczówka, jadąc przez Hammerwisę) Miejsce zamieszkania informatora: Kabel.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Jezioro Piast – jezioro nad którym leżą Kwiejce; kiedyś w posiadaniu Dyczkowskich, nazywało się Kłęcko Hamerka (Struga) – rzeczka, była granica polsko-niemiecka (w stronę na Karwin).
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	Pierwsza legenda dotyczy dzwonu, o który mowa przejawach tradycyjnej religijności. Dzwon został zabrany w czasie wojny i podobno przerobiony na naboje do pistoletów.

	Druga dotyczy strażnicy polskiej, która w okresie międzywojennym była kaplicą. Jedna figura z kaplicy stoi dziś w kościele. Trzecia dotyczy domu sołtysa. Dom należał do niemieckiej rodziny Hygner, zaraz po wojnie. Został odkupiony przez Grasiów. Tuż po wojnie Gdy dom należał jeszcze do Hygnerów mieszkali w nim matka i córka. Ponieważ zaczęły się ucieczki Niemców, trzech uciekinierów trafiło do nich do domu, gdzie się ukrywali. Polska policja odkryła uciekinierów i przysłała pod dom ich zastrzelić. Jeden Wermachtowiec został zastrzelony a jego ciało zostało pochowane gdzieś na posesji domu dzisiejszego sołtysa. Sołtys twierdzi, że nie chce wiedzieć gdzie znajduje się jego grób, choć znajomy ze wsi stwierdził, że wie. Dookoła wsi jest prawdopodobnie więcej mogił Niemców i Rosjan.

Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne

1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	Andrzejki były obchodzone jak był młody, wtedy głównie dziewczęta wróżyły sobie lejąc wosk. Katarzynek nie obchodzono.
2.	św. Marcina/11 listopada	Piecze się rogale.
3.	Adwent	Obchodzi się tak jak nakazuje kościół, chodzi się na msze i spowiedzie. Nic szczególnego.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	Na Mikołajki jako sołtys kupuje dzieciom w podstawówce paczki, tj. 14 dzieci. Jak przyznaje jest to jego tradycja od kiedy jest sołtysem 9 -10 lat. Kiedyś na świetlicy wiejskiej były organizowane spotkania gdzie przychodził przebrany Mikołaj. Teraz raczej odbywa się to indywidualnie w domach.
5.	Wigilia	Wigilię spędza w dwóch miejscach ze względu na resztę rodziny. Pierwszą kolację je sam u siebie, później jedzie do mamy (też w Kwiejcach). Mają pod stołem sianko, dodatkowy talerz w zastawie. Głównymi potrawami są: karp, grzyby, ziemniaki, barszcz. Dzielą się opłatkiem między sobą i ze zwierzętami. Informator stwierdził, że dziś wigilia jest bardzo kunsztowna i bogata, kiedyś było biedniej i mniej wystawnie. Pasterka odbywa się o 22:00, kościół jest pełen wiernych. Kościół na te okazję jest przyozdabiany przez mieszkańców,

		robi się żłobek, zdobi choinki.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Spędza trochę w domu sam, trochę z mamą.
7.	Sylwester/Nowy Rok	Spędza w domu. Kiedyś spotkania „domówki”, w czasie których grano w karty , obchodzono domy sąsiadów, „dowcipkowano” sobie – przenoszenie części gospodarstw (bramy, furty, itd.) Obecnie organizowane są zabawy na świetlicy.
8.	Trzech Króli	Tradycja kolędnicza, chodzą przebrane dzieci za trzech króli, anioły. Mają długie suknie, korony, gwiazdy, skrzydła. Chodzą głównie dla pieniędzy.
9.	Kolędnicy	Tylko na trzech króli.
10.	MB Gromniczej	Idzie się do kościoła. Ważne jest aby świeca nie zgasła w drodze do domu. Komu się uda ten ma szczęście. Każdy dom powinno się okadzić świecą zapaloną w kościele. Mają też tradycję święcenia mirry i kredy, którymi też należy kadzić sobie na zdrowie.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Brak informacji.
12.	Topienie Marzanny	Brak informacji.
13.	Środa Popielcowa	Należy iść do kościoła, żeby ksiądz posypał głowy popiołem. Popiół pochodzi ze spalonych palm z zeszłego roku.
14.	Śródpoście	Kiedyś przestrzeganie postu – jeden posiłek dziennie, czyszczenie garnków popiołem, nie wolno było smażyć. Obecnie nie je się tylko słodczy. Nie wolno tańczyć i oglądać programów rozrywkowych. Niestety młodzi odchodzą od tradycji. Informator stara się przestrzegać zakazów. W poście odbywają się rekolekcje.
15.	Niedziela Palmowa	W niedzielę każdy w domu przygotowuje bukiet z wierzby, który powinno się spalić, co jest wyrazem szacunku dla boga. Informator trzyma bukiet przez rok, wozi go w samochodzie,

		po czym pali po następnej niedzieli i wkłada do auta nowy.
16.	Triduum Paschalne	W Wlk. Pt. nie ma dzwonów w kościele, dopiero w sobotę na wieczór. O 6:00 rano w niedzielę masz zmartwychwstania.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	W pierwszy dzień świąt przychodzi do dzieci zajaczek, któremu należy przyszykować gniazda, w których on zostawia prezenty i słodycze. Obowiązkowo na stole pojawia się baranek z chorągiewką, ciasto i pomalowane jaja. Informator zauważył, że kiedyś koszyki były pełniejsze, teraz ilość święconego jest symboliczna. Ważne aby każdy spróbował jedną rzecz ze święconego. Nie trzeba jeść wszystkiego.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	Jest lanie ale bez przesady. Kiedyś to chłopcy polewali dziewczęta.
19.	Zielone Świątki	Kościelne: dekorowanie wieńca, przyozdabianie kościoła, strojenie domów na zielono. Głównym ozdobnikiem jest tatarak.
20.	Boże Ciało	Odbywa się tylko w kościele w Piłce.
21.	św. Jana	Brak informacji.
22.	MB Zielnej	Wszystko odbywa się w Piłce. Na cmentarzu odbywa się msza dzień przed. W dzień MB Zielnej jest odpust, na który przygotowuje się bukiety ziół i zbóż. Bukiety się święci i przynosi do domu, które należy dać zwierzętom aby dobrze się chowały.
23.	MB Siewnej	Pielgrzymka do Lubasza odbywa się w tym dniu.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Odbywa się msza na cmentarzu w Piłce. Ich dwa cmentarze ewangelickie w latach 70. Zostały ogrodzone i tyle. Nikt się nimi nie opiekował, co spowodowało ich rozkradanie. Dziś jest jedno „wspomnienie” po cmentarzu ewangelickim przy kościele, gdzie jest tablica upamiętniająca. To miejsce jest sprzątane.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Darcie pierza gęsiego lub kurzego, którym towarzyszyły spotkania. Dziś to raczej tylko kurze pióra.

Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe

1.	Narodziny i chrzest	021_DR_KWI: „Wie Pani, ja się urodziłem w obiad, dlatego lubię rosół. Bo na stole był rosół. Ale wie Pani ja to za bardzo nie wiem jak to tam. Po prostu jest, że każdy chce już potem jak najszybciej chce ochrzcić. Bo my katolicy, tradycje, wierzymy i musimy ochrzcić. Obrzezać nie, bo my żydzi nie jesteśmy. We wsi nie ma żydów.” <i>A są jakieś inne wyznania?</i> 021_DR_KWI: „Nie-e. Raczej to rytuał taki jest... bo teraz jeszcze ktoś się rodzi bardzo mało, bo zanikający jest u nas tutaj narodziny. Młodych małżeństw nie ma.” <i>A jak Pan był młodszy?</i> 021_DR_KWI: „No to wieś była dość spora. Ale jak powstały czasy gierkowskie gro mieszkańców wyjechało w Polskę. Śląsk, Huta, Drezdenko tu najwięcej. Za pracą i te gospodarstwa które istniały, bo to była praktycznie wieś gospodarcza. A w tej chwili to wie Pani, są rolnicy na papierze a w sumie są 2 krowy.” <i>Czy są jakieś zwyczaje związane z chrzcinami?</i> 021_DR_KWI: „No chrześni. Musi być ze strony męża i żony, najbliższe. No i to są chrzestni i jest potem poczęstunek. Chrzest jest w kościele, nie no raczej ksiądz jest zadowolony jak do parafii, ale jak ktoś poprosi w naszym kościele, jeżeli chodzi o naszą wieś, to też ochrzci, w trakcie mszy.
2.	Ślub i wesele	021_DR_KWI: „Wie Pani, to jest tylko: para bierze ślub i w tej chwili to wynajmują sobie salę. <i>A kiedyś?</i> 021_DR_KWI: „A kiedyś to wszystko w domach się odbywało. Nie, trzy dni, czy cztery dni wesele nie trwało. Noc i wszystko. I młodzi do łóżka. Ale raczej tu jest tak ogólnie. Zależy kogo na co stać. Ale mówię Pani, tak jak jeszcze ja pamiętam, nigdy nie były wynajmowane sale. Bo teraz to w salach, wygodnie, na pewno jest lepiej. Odbywały się w domu, meble były przenoszone do stodoły czy gdzie. Nawet pamiętam wesele, że była pogoda, ale zabezpieczyli się namiotem, to se na podwórku zrobili wesele ładne.” <i>Kto był zapraszany na te wesela?</i> 021_KW_DR: „Nooo wie Pani, dość sporo z jednej i drugiej strony. Tak żeby po prostu było po połowie. Żeby nikt nie narzekał, że z tego było tyle, a z tego tyle. Wiem tyle, bo mój tata był muzykiem i grał na weselach.”

		Jeśli w trakcie ślubu zgaśnie świeca gromnicza oznacza to pecha.
3.	Śmierć i pogrzeb	021_KW_DR: „Stypa tak zwana. Kiedyś się odbywała w domu. A teraz raczej nie. Nie! Można w domu, bo teraz już od 5 lat jest tzw. krypta w kościele, to się nazywało? Kostnica – nie chciałem tak mówić ordynarnie. I jest zamrażarka, chłodziarka i tam jest trumna. I już teraz jest nawet obowiązek i przepis taki. A kiedyś jeszcze , jak my tatę chowali w 86 to jeszcze w domu był.” <i>Jak to wyglądało, jak to było wszystko szykowane?</i> 021_DR_KWI: „No wie Pani, była zamawiana trumna, wiadomo. Jak najszybciej żeby w trumnę, to na drugi dzień i odbywały się tzw. puste noce. Był odmawiany różaniec do tego zmarłego. I w tej chwili u nas dalej się to dzieje. Przykładowo jest zmarły z naszej wioski, to w Piłce w kostnicy przy kościelnej. I ludzie u nas w kościele odprawiają. Nie jadą tam. Tylko tu odprawiają. Tylko jak już jest czas pochówku to jeszcze się tam odbywa różaniec i do kościoła i jak nie jest wisielec, albo coś innego.” <i>A ta pusta noc, to rzeczywiście jest noc?</i> 021_DR_KWI: „To jest na wieczór. To tak mniej więcej zależy od pory roku. Przykładowo jak latem to gdzieś 19:00. Różaniec i pieśni jakąś taką żałobną jeszcze sobie odśpiewają kobiety i tam kto jest. Bardzo to jest takie wzruszające, bo jeszcze takie stare melodie mają. Jest cały czas to tutaj. Także zmarły ma godne pożegnanie wśród mieszkańców.” <i>A jakieś charakterystyczne czynności, które się wykonywało przy zmarłym?</i> 021_DR_KWI: „Nie, to tego nie. Ksiądz przyjdzie poświęcić, swoje odmówi.”
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	021_DR_KWI: „Czterech ich było, pamiętam. Tata na trąbce i na puzonie, bo jeszcze miał większy, nie. Potem był bębniasta, perkusista, i potem był akordeonista, i potem czasami jeszcze był saksofon i jeszcze jedna trąbka. Aha! I jeszcze była trąbka. To był jego siostrzeniec. To dwóch ich było do trąbki. I nie było głośników jak teraz. Kiedyś się nagrali. Ale było słychać. Pięknie! W niedzielę przyjechał, nie i już zaraz z powrotem na poprawiny, a jeszcze w środku tygodnia znowu. Także był wykończony. A jeszcze musiał pracować, bo jeszcze w zakładzie pracował. A z tego była korzyść. Za jeden występ

	brali tyle, to było pół pensji prawie, nie, tego co zarabiał w zakładzie. No, to dochodowe było. Tam nie zdzierali, ale było dochodowe. <i>A ten zespół był jakoś nazwany, miał swoją nazwę?</i> 021_DR_KWI: „Wie Pani, jak pojedziemy do domu, to w domu może jeszcze siostra Pani znajdzie. Było napisane chyba Bartkowiak na bębnie. Bartkowiak z Miałów. <i>Jakieś zdjęcia?</i> 021_DR_KWI: „No właśnie zdjęcia weselne są i może tego zespołu. Książka tam kurczę tutaj, ten co był, takie stare zdjęcia po prostu chciał. Nie wiem czy siostra już to wzięła z parafii czy nie. Ale nie tego, tylko tamtego [księdza proboszcza]. On po prostu chciał odtworzyć tej puszczy historię. No ale dalszą historię. Do tego doszedł, że ten kościół w 1909 Niemcy postawili, nie, a vis a vis był drewniany, tam już jest cmentarz, ale zaniechany. Ja tam robię czyszczenie. Ja tam robię czyszczenie, teraz my poprawili, a teraz podlega już jako działka do urzędu, ale jeszcze są znaki bo są jeszcze groby. I tam był drewniany nie. A niedaleko, z km stąd była cegielnia. <i>Kiedy ona działała?</i> 021_DR_KWI: „Ona działała do czasu wojny. Piękna cegielnia była. I między innymi z tego powodu robili na to kościół. Były tam jeszcze kiedyś tam het, te...jak to się mówi, tory. Ale to wszystko zabrane, złomiarze. Wie Pani jak to jest.” 021_DR_KWI: „ (...) mój tata był muzykiem i grał na weselach. No muszę Pani powiedzieć, że tu w Kwiejcach to były co tydzień zabawy. Tata grał. Była piękna sala. Pierwsze nad jeziorem, a jak pogoda nie służyła to szli na salę. <i>A tata grał sam czy miał zespół?</i> 021_DR_KWI: „No miał zespół.” [patrz wyżej].
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	Potrawy pomieszane, tak jak wszędzie, niczym się nie wyróżniają. Raczej wielkopolska kuchnia. Informator wymienił ciasta: Serniki, makowce, babki, jabłeczники, tory okolicznościowe.
III. Tradycje rękodzielnicze	
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	021_DR_KWI: „No z Kwiejcach raczej tu nie ma artystów. Był jeden ludowy, ale już nie żyje. No Stępiński się nazywał, rzeźbiarz. Teraz jest jego uczeń w Chełście, Mikołajczyk się nazywa i tę tradycję podtrzymuje. <i>A Pan Stępiński, tak?</i> 021_DR_KWI: „Tak, on w Kwiejcach tu się urodził, mieszkał i

	się przeprowadził do Chełstu i tam skończył swój żywot. Ale mocno tam sobie lubiał rzeźbić. Pierwsze to on namalował obraz Matki Bożej Niepokalanej Serca w naszym kościele, ale to już jest teraz odnowiony. I były takie figurki stare, bo tutaj nasz kościół był ewangelicki przed wojną. W 46 czy 47 był wyświęcony na katolicki i on odnowił jakieś figury, odmalował i są do tej pory. Także był zdolny artysta. Bez żadnych szkół. Sam z siebie talent. <i>W jakich latach żył?</i> 021_DR_KWI: „Czekaj Pani, dwudziesty... strzele! (19)26 gdzieś (19)95-6. Mniej więcej. Mamy Pani zapyta, oni się znali to może lepiej naświetli jaki on był stare. <i>Czy orientuje się Pan czy posiadał jakieś egzaminy czeladnicze, mistrzowskie, czy należał do grupy twórców ludowych?</i> 021_DR_KWI: „Raczej nie, raczej nie. Jakby Pani chciała się dokładnie dowiedzieć, to jest jego uczeń w Chełście. Andrzej Mikołajczyk, to może sobie Pani zapisać. Dalej kontynuuje tę tradycję. Teraz już może lepiej robi. Był jego uczniem z tytułu takiego, no, że razem pracowali w Kamienniku, byłym zakładzie i tam powstało jakieś koleżeństwo, się po prostu zgadali i tam po prostu do niego jeździł i tam te pierwsze szlify mu dawał, jak to się robi. I on ciągnie to dalej. <i>A rzeźby Pana Mikołajczyka też gdzieś są dostępne na widoku?</i> 021_DR_KWI: „ W Kamienniku w kaplicy, jest Pan Jezus jego.

IV. Przejawy religijności tradycyjnej

1. Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<i>A w niedzielę odbywają się tutaj msze?</i> 021_DR_KWI: „Tak on jest normalnie czynny. W każdą niedzielę jest msza, pierwszy dzień miesiąca i wszystkie święta. <i>Długo stoi ten kościół?</i> 021_DR_KWI: „Wie Pani, zaraz Pani powiem. Dokładnie w 2009 obchodził 100 lat. Była wielka uroczystość z konsekracją, był nawet biskup pomocniczy Balcerek. To był konsekrowany. I jest po kapitalce kościół. Jest z historią, tak. Bo wie Pani, tu w 2009, szkoła jest chyba 2011 co została sprzedana i tam jest Dworek Leśny. No szkoda. Ja akurat nie byłem przy władzy i tak się stało, że została sprzedana. Bo to też był piękny antyk, nie. Za kościołem po prawej stronie. Jeżeli będzie Panią interesować mogę Panią de świątlicy wprowadzić. To był kościół przed wojną i to miał pastor. A to co teraz mamy świątlicę, to była pastorówka, tam mieszkał pastor.” <i>A kościół w czasie wojny nie był zburzony?</i>

		021_DR_KWI: „Nie, nie. Tylko dzwon był wzięty. Prawdopodobnie tam twierdzili, że wzięli na naboje, ale zez dzwona to się chyba nie nadaje materiał na naboje. Ale gdzieś został zabrany, ale nie wiadomo gdzie. Nie znam tej historii, co się stało itd. 021_DR_KWI: „Są. Jak już Pani jechała do Piłki, bo tam nie ma żadnej kaplicy. E! Chciałem mówić przez Zieleniec do Piłki! Kwiejce Nowe. Bo wie Pani, kiedyś... my jeszcze do tej pory się porozumiewamy, jak Pani jechała, to tutaj za naszymi Kwiejcami, wieś następna była Zieleniec. A potem w lasach taka mniejsza tam miejscowość to były Kwiejce Nowe. I teraz nie wiem jakim cudem to się stało, że wszystko zrobili, że to jest Kwiejce Nowe. I tam jest Mała Figurka postawiona w tych Kwiejcach Nowych, jak Pani jechała to na zakręcie jest krzyż [w KN] i do Piłki jest następny krzyż. A w Kwiejcach mamy kościół i krzyż wiadomo na terenie kościoła. <i>Kto był fundatorem tego krzyża?</i> 021_DR_KWI: „A czekaj Pani, fundatorem... to jak tutaj był krzyż to po prostu w ramach składek ksiądz zrobił. Ja między innymi jak ten kościół remontowali to co rok przez 4 czy 5 lat z tytułu dożynek kościelnych. Teraz już nie chodzę z tego względu, że kto chce dać na rzecz dożynek kościelnych to jest lista w sklepie spożywczym i swoją deklarację tam złoży. A ja przedtem to chodziłem po domach, po letnikach i dość pokaźną sumę wobec innych wiosek zbierałem, gdzieś 900 zł, zbierałem, nie. No i między innymi może i z tego też niektóre tam te, krzyż i Pan Jezus. To wiem, że kupił Pana Jezusa. Ale to nic wyrzeźbionego. To odlane jest. [Krzyż] nowy, ale on był cały czas. Z tym, że teraz jest postawiony nowy, a stary jest na cmentarzu, bo my mamy jeszcze jeden cmentarz ewangelicki, niemiecki. I ten krzyż były tam jest.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	<i>A oprócz tego są jakieś figury, rzeźby?</i> 021_DR_KWI: „Nie, tego tutaj nie ma. Jedyne jeszcze w Kamienniku, ale to jest kapliczka.” Jest tylko mały krzyżyk na drodze Kamiennik->Kwiejce zawieszony na drzewie dla upamiętnienia Polaka zastrzelonego przez Ruska. Nikt się nim nie opiekował.

4.	Miejsca kultu religijnego	021_DR_KWI: „Tu w Kwiejwach nie”.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	021_DR_KWI: „Tak. Yhy. Są organizowane przez księdza pielgrzymki. Teraz obecnie co rok jest pielgrzymka na Matkę Bożą Siewną do Lubasza idziemy pieszo. Z Piłki wychodzimy. To jest prawie 50 km do Lubasza. W jednym dniu. Ale z powrotem już jedziemy środkiem transportu. <i>I z jakiej okazji?</i> 021_DR_KWI: „Matki Bożej Siewnej, 6. Września. I jest postój godzinny w Białej. Tam gdzie mój ojciec pochodzi. Jest znak zrobiony, pamiątka na cześć naszego Jana Pawła II, bo on tam pływał kajakiem. I tam właśnie z tym spotkał się, teraz zmarł, 90 ileś lat miał, obecny pro[boszcz], nie już emerytowany, a teraz zmarł Klemczak. <i>A kto to był?</i> 021_DR_KWI: „To był ksiądz tam dawny, a teraz był emerytowany. <i>A on się z papieżem widział?</i> 021_DR_KWI: „Tak. Bo papież był hobbistą spływów kajakowych, po jeziorach. A tam jest bardzo długie jezioro. I tak jest taki punkt, jest kapliczka na jego cześć. Tam jest postój pielgrzymów. I wieś Biała organizuje poczęstunek. Jest placki, kawa. I tam się posilają pielgrzymi. I potem idą dalej i się szybko potem dochodzi, bo z tej Białej to już jest pół drogi. I jeszcze dochodzi pielgrzymka zez Wielenia, bo to jest dekanalno, nie. <i>Od kiedy istnieje ta tradycja chodzenia do Lubasza?</i> 021_DR_KWI: „Wie Pani ona sięga lat bardzo odległych, tylko ona nie była, ona była jakiś czas przerwana, brak organizatora. Ale przyszedł młody ksiądz Libera, który przyszedł, który doszedł do Tulców, gdzieś koło Poznania Tulce gdzieś są. I on właśnie dużo tych tradycji przedwojennych tutaj wprowadził. Ksiądz się tym zainteresował, bo tutaj już zanikało wszystko. I on tutaj dużo już odnowił. A ten nowy co teraz przyszedł z Poznania, Sławek Olejniczak. Bardzo miły ksiądz, mówi że on będzie kontynuował to co tamten ksiądz założył. Była obecnie droga krzyżowa w terenie. Nie w kościele, tylko w terenie. Jest wyznaczony tam. Siostra jest w duszpasterskiej radzie i ona tam się tym zajęła, wszystkie stacje, świeczki zapaliła. A wie Pani, to jest tak, świeczka postawiona i już się zatrzymuje. Nie ma tam nic więcej. I tak w całej parafii. Teraz będzie tak w Kamienniku, Marylinie. W każdej wiosce jest organizowana

		taka droga krzyżowa. Między innymi była 8 marca, ale się po prostu tak stało, było wszystko przyszykowane, ale odbyło się w kościele, o ze względów na zimno. Ksiądz zaproponował, jedni chcieli, drudzy nie. I tak po prostu. Może i dobrze, bo tak biało, zimno. A tak to co rok w terenie. Raz na rok, w poście. <i>To jest konkretny dzień?</i> 021_DR_KWI: „Nie, nie. To jest wybrany przez księdza, przez radę parafialną. Komu tam będzie pasować.” Informator powiedział także, że w pielgrzymce do Lubasz było 20 lat przerwy po czym do niej powrócono. Niestety nie był w stanie podać dat. Pielgrzymka do Biezdrowa odbywa się 15.IX. jako do miejsca cudownego, z czym związana jest legenda o ślepcu, który znalazł się nad rzeką, gdzie był kawał drewna który do niego przemówił: „bież-będziesz-zdrów” Ślepiec miał napić się wody. Stąd nazwa Biezdrow.

6.	Lokalne odpusty	Odpust odbywa się w dzień Najświętszej Maryi Panny Fatimskiej, czyli patronki ich kościoła. Kościół jest pw. Fatimskiej, ponieważ rzeźbiarz Stępiński namalował jej obraz, który wisi w kościele. Patrz: Dni wsi/gminy.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	021_DR_KWI: „Są robione ogólne gminne i staramy się z inicjatywy mojej, staram się żeby mi pomogli, robimy wieniec co rok na gminne dożynki. W tej chwili się zbliżają powiatowe. Też w Drawsku w naszej gminie. Jest bardzo uroczyście, wszystkie wsie robią wieńce i jest potem konkurs tych wieńców. I mimo to, czy ktoś wygra nagrodę, wiadomo, że jak ktoś ładniejszy zrobi to ma większa nagrodę. A Ci co nie zrobią mają podziękowania za wszystkie ładne i tam jest pula, teraz akurat po 100 zł.” <i>Z czego Pan robi te wieńce? Bo rozumiem, że własnoręcznie.</i> 021_DR_KWI: „Ta. Musi być stelaż. Zrobię, uspawam i proszę panie, które tam są chętne bardzo, mało żeby tam było chętnych i przynoszę im tam ziela, wiadomo trzeba zboża trochę. Starają się ładnie to zrobić. I to się dobrze koryguje, bo tydzień wcześniej są parafialne. I ten wieniec służy i na parafialne i na gminne.” <i>Kwiejce mają swoją parafię?</i> 021_DR_KWI: „Nie, to jest kościół filialny. Parafia jest Piłka. Muszę powiedzieć, że to jest dość ładne, bo są występy, są

		artyści niespotykani tutaj, tylko z Polski z daleka.” <i>A z Kwiejc jacyś artyści się pojawiają?</i> 021_DR_KWI: „No z Kwiejcach raczej tu nie ma artystów. Był jeden ludowy, ale już nie żyje. No Stępiński się nazywał, rzeźbiarz. Teraz jest jego uczeń w Chełście, Mikołajczyk się nazywa i tę tradycję podtrzymuje.” [dalej w dziale o artystach]
2.	Dni gminy/wsi	021_DR_KWI: „Wie Pani to się u nas odbywa jak jest u nas odpust. Przypadający na wezwanie naszego kościoła, to jest teraz dokładnie nie wiem, ale przypada początek czerwca czasami. Bo to różnie mija, a czasami jest koniec maja. No i jest tradycja kościelna. Sobota, niedziela jest odpust. W tym roku nie, ale jeszcze kilka lat wstecz, około trzech, organizowałem festyn mini odpustowy. A teraz zainteresowanie takie trochę słabsze.” <i>Na tych festynach jakaś orkiestra była?</i> 021_DR_KWI: „To poprosiłem organistę za opłatą. Ale festyny robimy co rok. Muszę pani pokazać pamiątki. Co rok robię festyn. W tej chwili przypada gdzieś 19 lipca. Festiwal jednostek pływających nad jeziorem. Gdzieś tu mam te teczkę festynów. [szuka teczki] Młodzież robi fikuśne statki pływające, własnoręcznie. To jest konkurs picia piwa. Kto pierwszy wypije. To jest artysta w Kamienniku, który zaniedbał swój talent. Paweł Piątek z Kamiennika. Miał talent aktorski.” <i>To znaczy, że coś tutaj się dzieje.</i> 021_DR_KWI: „No a jak, Pani. Z tym, że wszystko jest na mojej głowie chcąc coś zorganizować. To jest w ramach gminnego tego, festynów grzybowych. Pierwszy się zaczyna w Drawsku gminny, a potem robią wsie te które chcą. Wyłamały się już niektóre. My jeszcze tę tradycję robimy, nie chcieli już, ale ja to robię. Z tego względu, że jest jezioro i nigdzie w naszej gminie.... Został taki skromny plakat, że odbywają się ... miałem lepsze, nie wiem gdzie one są, chyba poniszczyłem, kuchnia! Jak się odbywa taki festyn, to takie coś rozwieszam, ale w plakacie większym. Ale jeszcze miałem samochód, kurczę. Fiata, malucha, który pływał. <i>Sama blacha została?</i> 021_DR_KWI: „No i wykombinowaliśmy jakieś poduszki. Miałem jeszcze przecież tą, bezludną wyspę, płynęła kurczę i nie mam tego. Musiałbym poszperać.” <i>Pan to organizuje jako sołtys Kwiejców i?</i> 021_DR_KWI: „Rada sołecka mi pomaga. Tu jestem sołtysem

		10 lat i 10 lat organizuję to.” <i>Jaki duży to ma zasięg? Skąd ludzie przyjeżdżają na ten festyn?</i> 021_DR_KWI: „No wie Pani, u nas to jest specyficzne, bo musi być pogoda. Jak nie ma pogody to nie ma ludzi. A tak to jest zainteresowanie ogólne, bo jest i sporo letników latem, to też przychodzą. I jest muzyczka przy tym i się ludzie, którzy chcą się bawią. Są losy, coś dla dzieci.
3.	Lokalne festyny	j.w.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<i>A świetlica działa cały czas?</i> 021_DR_KWI: „Działa, jest pod moją opieką. Nie mamy świetlicowych, bo jest mała ilość dzieci i młodzieży i świetlicowa by musiała sama siedzieć. Tylko jak młodzież chce pograć sobie w ping-ponga to we wsi w radzie sołectkiej jest klucz i ona wydaje i idą sobie pograć, korzystać. No i jak są uroczystości, przykładowo: ktoś chce jak jest tutaj Pani mówi chrzest, a chce sobie zrobić na świetlicy, jest świetlica za mojej kadencji wyremontowana, zrobiona, czy komunie, teraz komunie będą, to sobie ludzie tutaj miejscowi tam organizują, w tej świetlicy. Także jest wygodna. Nie muszą w domu, tylko za drobną opłatą i posprzątaniem sobie robią. Osiemnaście czasami też, sporadycznie. A tak nie mogę dać, bo by mi zdewastowali. Wie Pani jak jest, jak nie ma opieki.